

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ МІЖ РОЗВИТКОМ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА КРАЇНИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЮ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ПРАВОВОМУ АСПЕКТІ

Сучасний розвиток інновацій та інтелектуальної власності, основу якого становлять творчі надбання, наукові досягнення, процеси перетворення результатів творчої діяльності у матеріальне виробництво, займає вагому частку і відіграє окрему роль у розвитку економіки країни.

За оцінками Світового банку фізичний капітал в сучасній економіці формує 16% загального обсягу багатства кожної країни, природний – 20%, а людський творчий капітал – 64%. У США, Японії та Німеччині частка інтелектуального капіталу становить до 80% національного багатства. Частка нових або вдосконалених технологій, товарів, обладнання, які містять інтелектуальні здобутки, у розвинутих країнах сягає 70 – 85% приросту валового внутрішнього продукту.

Наразі в Україні необхідно сформувати і запровадити модель інтеграції інтелектуального потенціалу країни у внутрішній і світовий ринки, забезпечивши ефективний кримінально – правовий захист права інтелектуальної власності. При цьому слід врахувати специфіку формування і розвитку державної системи кримінально – правової охорони інтелектуальної власності, а також відповідний міжнародний досвід, пов'язаний, в першу чергу, зі створенням сучасного правового поля та запровадженням дієвих механізмів реалізації правових норм [1].

За інформацією статистичного збірника «Стан здійснення судочинства в Україні у 2018 році» за ст. 176 КК України «Порушення авторського права та суміжних прав» в 2017 році засуджено 31 особу, у 2018 році – 10 осіб. У той же час, за ст. 229 КК України «Незаконне використання знака для товарів та послуг, фірмового найменування» – 13 та 6 осіб відповідно.

За даними Єдиного державного реєстру судових рішень з 2015 року по 2018 рік винесено таку кількість вироків за статтями КК України: за ст. 229 – 40 обвинувальних вироків, за ст. 176 – 90 таких вироків, за ст. 177 «За порушення права на промисловий зразок» – 1 виправдувальний вирок [2].

Проте характер та суть таких обвинувачень полягає у виявленні суттєво незначних обсягів контрафакції дрібними підприємцями. Потерпілі від таких дій з урахуванням низького рівня вжиття ефективних і дієвих механізмів протидії порушенням інтелектуальних прав

правоохоронних органів, як правило, не зацікавлені в кримінальному переслідуванні правопорушників та виявленні саме підпільних мереж виробництв та оптових розповсюджень такої продукції.

Особливо сьогодні, в період всесвітньої масштабної боротьби з пандемією COVID-19, набувають актуальності такі правові механізми в регулюванні суспільних відносин у галузі інтелектуальної власності, коли здійснюється продаж контрафактної медичної, санітарно-гігієнічної та фармацевтичної продукції, засобів індивідуального захисту у значних обсягах, які не відповідають необхідним стандартам якості та є реальною загрозою здоров'ю і безпеці населення.

У свою чергу, ще Угодою про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності від країн – учасниць вимагалось застосування кримінальної відповідальності за піратство в комерційних масштабах в умовах процедурної справедливості, прийняття рішень неупередженим суддею, які базуються на доказах і які сторони мають можливість опротестувати.

При цьому, зосереджено увагу на впровадження санкцій, достатньо суворих, співмірних, аби стримати майбутні правопорушення, зокрема, оперативність захисту порушених прав, дієві правові механізми арешту, вилучення контрафактних товарів, обладнання для їхнього незаконного виготовлення, знищення та/чи реалізація такої продукції поза комерційними каналами збуту, без компенсації правопорушнику [3].

Наразі провідними країнами забезпечені ефективні механізми застосування кримінальної відповідальності у сфері інтелектуальної власності шляхом підвищення міри основних покарань у разі вчинення кримінальних правопорушень такої категорії [4, с. 146].

Таким чином, незважаючи на наявні в умовах постійного розвитку як самих виробничих правовідносин, так і наукового процесу створення нових продуктів у цій галузі, закріплені і визначені міжнародні принципи, стандарти регулювання з найбільш актуальних проблем. Це має на меті захист прав людини та гармонізацію розвитку світової спільноти. Існує проблематика у пропорційному розвитку правовідносин у сфері кримінально-правового захисту інтелектуальної власності, які можуть виникати і виникають на цьому етапі.

Такі порушення в непоодиноких випадках набувають суспільно-небезпечного характеру за своїми наслідками і впливом на правовідносини у цій сфері. За таких умов, звичайно, потребують свого невідкладного, співрозмірного, адекватного, законного захисту правовідносини в сфері авторського права. Зокрема, це стосується кримінально-правових способів, передбачених КК України, що застосовуються від імені держави за вироком суду у вигляді покарань до особи, винної у вчиненні злочину. Вони полягають у передбаченому

законом обмеженні прав і свобод засудженого, а також звичайно, у вжитих заходах кримінально-правового характеру з метою відшкодування заподіяної шкоди від такого виду суспільно-небезпечних діянь (кримінальних правопорушень) [5, с. 364].

Література

1. Рекомендації парламентських слухань: «Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування» від 19 липня 2007 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1243-V#Text>

2. Міністерство внутрішніх справ України. URL: mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm.

3. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text

4. Качуровський В.О. Кримінальна відповідальність за порушення особистих немайнових прав автора. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2015. № 2 (31). С. 145-147.

5. Лихова С.Я. Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (розділ V Особливої частини КК України). URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/18284/1AF.pdf>

УДК 343.62:59 (043.2)

Широкоступ К.М., аспірантка,
Київський університет права НАН України, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Біленчук П.Д., к.ю.н., доцент

УБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХОПЛЕННЮ ЗАРУЧНИКІВ

Хоча взяття заручників – дуже поширене явище, як в минулому, так і в наші дні, воно залишається маловивченим. Прийнято розрізняти два види заручників: добровільні заручники (до Французької революції 1789 р. високопоставлені особи нерідко передавали себе в руки доброзичливих тюремників, щоб гарантувати дотримання договорів), і мимовільні заручники (взяття таких заручників типово для тотальних воєн, коли людей захоплюють незалежно від віку і статі та без жалю, щоб використовувати як живий засіб тиску, покликаний забезпечити вирішальну військову перевагу).

Сьогодні статус заручника поєднує в собі доведені до крайності ознаки обох категорій. З заручниками, захопленими з метою отримання викупу, з причин політичного або символічного характеру, зазвичай звертаються жорстоко. Вони є вираженням і улюбленим засобом гострого аксіологічного протиріччя між всезростаючою глобалізацією